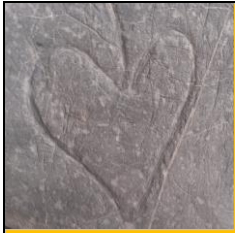

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Σχηματαρίου

Προτεινόμενες εκπαιδευτικές δραστηριότητες
στα πλαίσια του Θεματικού Δικτύου Τοπικής Ιστορίας

Ταναγραίες κόρες.

ΣΧΗΜΑΤΑΡΙ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2017

1ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Στο Σχηματάρι για σαφάρι (αγγείων)

«Αγγεία, αγγεία, μα πόσα αγγεία πια; Κουραστήκαμε να κουβαλάμε! Βρείτε τα και γρήγορα!»

Παρακάτω βλέπετε διάφορους τύπους αγγείων της αρχαιότητας. Μπορείτε να εντοπίσετε στο Μουσείο ένα αγγείο από κάθε τύπο; Φωτογραφίστε το! Πώς ονομάζεται κάθε τύπος; Ποια είναι η χρήση του; Ποιες σκηνές απεικονίζονται σε καθένα από τα αγγεία που επιλέξατε; Σε ποια εποχή ανήκουν;

Δημιουργήστε μια διαφάνεια powerpoint για κάθε αγγείο. Μπορείτε να αντλήσετε χρήσιμες πληροφορίες από τις ιστοσελίδες <http://kairatos.com.gr/aggeia.htm> και <http://www.hellenicaworld.com/Greece/Archaeology/gr/Angeia.html>

Όνομα:

Χρήση:

Όνομα:

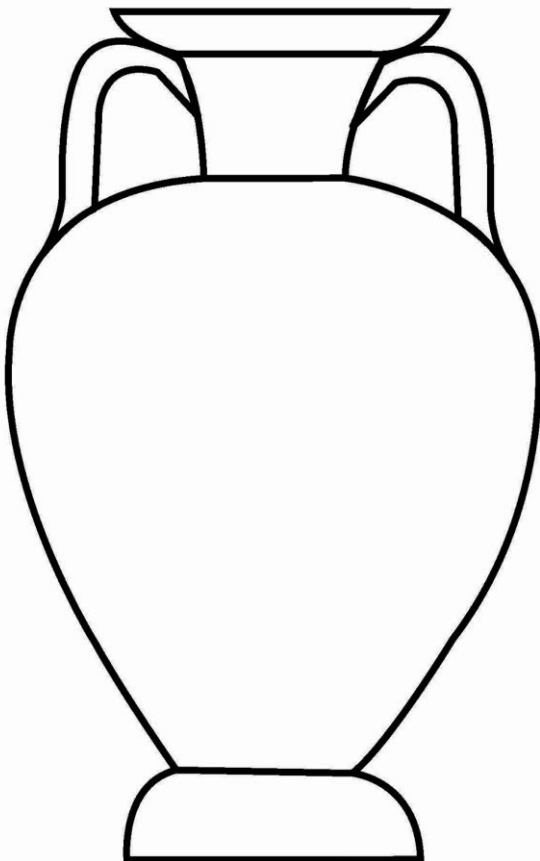
Χρήση:

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Πρόσκληση σε συμπόσιο!

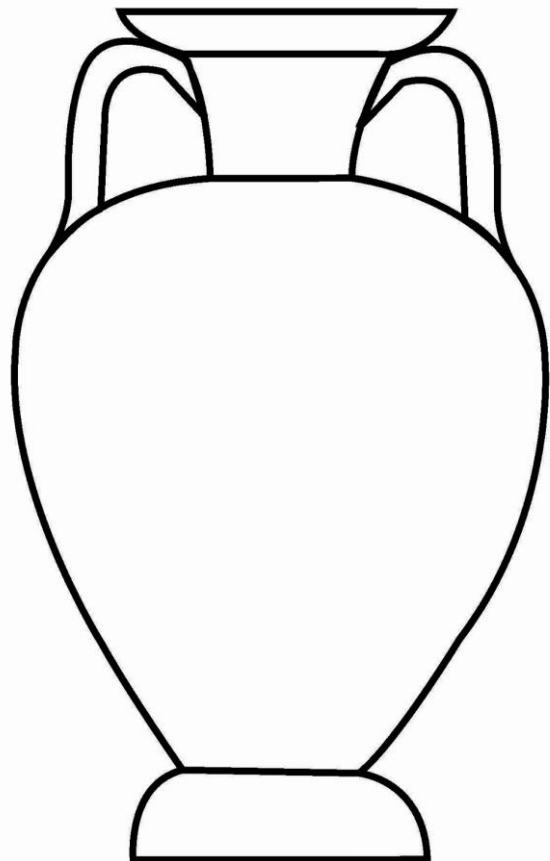

"Πίνειν δ' εἰς μέθην οὐδαμοῦ πρέπον ἔλεγε πλὴν ἐν ταῖς ἑορταῖς" (Πλάτων)

- Ποια από τα αντικείμενα που εκτίθενται στο Μουσείο χρειάζεστε για να προετοιμάσετε και να σερβίρετε κρασί στους καλεσμένους σας; Φωτογραφίστε τα και σημειώστε τον τύπο τους. Ποιες σκηνές επαναλαμβάνονται στη διακόσμησή τους;
- Δημιουργήστε μια διαφάνεια για κάθε τύπο εξηγώντας τη χρήση του. Μπορείτε να αντλήσετε χρήσιμες πληροφορίες από τις ιστοσελίδες <http://kairatos.com.gr/aggeia.htm> και <http://www.hellenicaworld.com/Greece/Archaeology/gr/Angeia.html>
- Γίνε αγγειογράφος και διακόσμησε ένα ερυθρόμορφο και ένα μελανόμορφο αγγείο του 3^{ου} αι. π.Χ. . Μην ξεχνάς ότι προορίζονται για πάρτυ, άρα η διακόσμηση πρέπει να είναι ανάλογη... Και μην ξεχάσεις την υπογραφή σου! Όλοι οι διάσημοι αρχαίοι αγγειογράφοι έμειναν στην ιστορία με το όνομά τους πάνω στα έργα τους: «ΕΞΗΚΙΑΣ ΕΠΟΙΗΣΕΝ», «ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ ΕΠΟΙΗΣΕΝ» και τώρα... εσύ! (Προσοχή στο αλφάβητο!)

Μελανόμορφος ρυθμός

Ερυθρόμορφος ρυθμός

3^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: C.S.I. Tanagra ή καταπολεμώντας την αρχαιοκαπηλία τον 19ο αιώνα!

CSI:
CRIME SCENE INVESTIGATION

TANAGRA

**Είστε επίλεκτα μέλη της ομάδας καταπολέμησης
της αρχαιοκαπηλίας.**

Διαβάστε το παραμύθι που βρίσκεται στη βαλίτσα της μουσειοσκευής, μελετήστε τις πινακίδες του Μουσείου και, ακολουθώντας το παράδειγμα του διπλανού νεαρού, καταγράψτε στα τάμπλετ, συγγνώμη, στα δίπτυχα, όχι, όχι, λάθος, στα σημειωματάριά σας, ήθελα να πω, τις πληροφορίες που δίνονται σχετικά με την αρχαιοκαπηλία ταναγραϊκής τέχνης.

Στη συνέχεια, ετοιμάστε μια αναφορά (σε αρχείο powerpoint -πολύ διαδεδομένο τον 19ο αιώνα!) προς τον διοικητή σας αξιοποιώντας τα δύο κείμενα και τη φωτογραφία που ακολουθούν.

Στοιχειώδες,
αγαπητέ Γουώτσον!

Δημοσίευμα της αθηναϊκής εφημερίδας *Το Άστυ* (13-10-1896)

ΜΕ ΤΑ ΟΠΛΑ ΕΙΣ ΧΕΙΡΑΣ ΑΙ ΚΟΡΑΙ ΤΗΣ ΤΑΝΑΓΡΑΣ

Ολόκληρον караβάνι. - Ένοπλος τυμβωρυχία. - Αι αρχαί

Ο προς τας ελληνικάς αρχαιότητας έρωσ του κόσμου εκέντρισε τελευταίως τόσον πολύ την όρεξιν μερικών χωρικών, ώστε ηθέλησαν να μεταβάλουν αυτάς εις πολύτιμον πόρον πλουτισμού. Και μέχρι μεν τούδε κατεγίνοντο εις την νύκτωρ και μεθ' ημέραν τυμβωρυχίαν, τ' αποτελέσματα της οποίας απέμενον μέχρι τούδε άγνωστα, καίτοι δια του μέσου τούτου επλουτίσθησαν πολλαί αρχαιολογικά συλλογαί ξένων. Αλλ' οι ευτυχείς περίοικοι της Τανάγρας εσκέφθησαν να εκμεταλλευθούν φανερά τον πλούτον της εις πλαστικάς κόρας γης των και από της παρελθούσης εβδομάδος αποτελέσαντες συμμορίας επεδόθησαν ένοπλοι εις αυθαιρέτους και παρανόμους ανασκαφάς. Ο επιστάτης των εν Τανάγρα αρχαιοτήτων, αναφέρων την πράξιν ταύτην εις την Κυβέρνησιν, καταγγέλλει ωρισμένως τους κατοίκους των χωρίων Σχηματαρίου, Λιάτανι και Κλειδίου, οίτινες δεν εννοούν να παραιτηθούν του έργου των, μεθ' όλας τας προτροπάς και τας απειλάς του. Την αυθαιρεσίαν ταύτην κατέστησε γνωστήν εις την αρμοδίαν αστυνομίαν, αλλ' αύτη αποδίδουσα ίσως άλλην σημασίαν εις την υπόθεσιν ουδέν έλαβε μέτρον προς κατάπαυσιν του απόπου τούτου. Ήδη εις χείρας των τυμβωρύχων υπάρχει πληθύς πλαγγόνων*, επιγραφών και στηλών, τας οποίας σκέπτονται να εμπορευθούν κατά την άνοιξιν επ' ευκαιρία της ένεκα των Ολυμπιακών αγώνων ευρύνσεως της ξένης πελατείας των. Θα λάβη άρά γε το απαιτούμενον μέρος η Κυβέρνησις εις την περίστασιν ταύτην ή μήπως θα τα χαρίση εις τους χωρικούς αυτούς χάριν του κόμματος; Θα το ιδώμεν.

*πλαγγών: κούκλα

Παράνομο εμπόριο Ταναγραίων (1855)

Κυριάκος Σιμόπουλος, *Η λεηλασία και η καταστροφή των ελληνικών αρχαιοτήτων* (σ. 390-393)

Η διαφθορά, ωστόσο, η ξενοδοουλεία και η ασυνειδησία των κυβερνώντων θα καταστήσουν σαθρούς εκ προοιμίου τους νόμους, με συνέπεια να παραδίδονται οι αρχαιολογικοί χώροι για λεηλασία σε εγχώριους και ξένους αρχαιοκάπηλους. Παράδειγμα θλιβερό ο θησαυρός των Ταναγραίων – βανδαλισμός και διαρπαγή. Πρόκειται για ανήκουστη αρχαιολογική συμφορά. Η Βοιωτική νεκρόπολη (4ος-3ος αι. π. Χ.), η σημαντικότερη του κόσμου, θα υποστεί βάρβαρη επιδρομή στην πενταετία 1870-1875. Χιλιάδες αγαματίδια, οι περίφημες Ταναγραίες κόρες, λεηλατήθηκαν αγρίως και πλημμύρισαν τα μουσεία της Ευρώπης και της Αμερικής.

Οι βάρβαροι τυμβωρύχοι άνοιγαν με κασμάδες τους τάφους και αναζητώντας αγαματίδια προκαλούσαν καταστροφή. Ποδοπατούσαν και θρυμμάτιζαν τα κτερίσματα και έσπευδαν να συλήσουν άλλους τάφους για να αποκομίσουν πλουσιότερη λεία. Καθώς οι ανασκαφές γίνονταν μυστικά στις χειμωνιάτικες νύχτες, συχνά με βροχή και πολύ βιαστικά, οι αρχαιοκάπηλοι αφάνιζαν είκοσι ειδώλια για να πετύχουν ένα άθικτο. Η νεκρόπολη έγινε ένας φριχτός λασπότοπος με κατακερματισμένα κεραμικά. Η πολιτική εξουσία ανέχτηκε την δήωση αυτών των καλλιτεχνημάτων επί μία τετραετία. Ύστερα εγκατέστησε στην περιοχή ένα στρατιωτικό απόσπασμα. Αλλά ήταν πια αργά. Πάνω από πέντε χιλιάδες ειδώλια – και άλλα τόσα αγγεία – θησαυρός αμύθητος, κατέληξαν στο Παρίσι, το Λονδίνο, το Βερολίνο αλλά και σε άλλα μουσεία του πλανήτη. Ο μεγάλος πλούτος των Ταναγραίων, τα αριστουργήματα της κοροπλαστικής, διεσκορπίστηκαν στα ξένα μουσεία και τα αρχαιοπωλεία. Στις προσθήκες των Ελληνικών μουσείων απέμειναν λίγα αγαματίδια και όχι τα καλύτερα. Και εδώ πρέπει να σημειωθεί, ότι οι Ταναγραίες ήταν τα πιο φημισμένα κτερίσματα.

Ο Τύπος καταγγέλλει την αδιαφορία και την συνενοχή των αρχών στην αρχαιοκαπηλική αποχαλίνωση.

Η λεηλασία συνεχιζόταν και μετά την εγκατάσταση φρουράς στην περιοχή, με συμμετοχή μάλιστα των στρατιωτικών που διαφθείρονταν από τους αρχαιοκάπηλους. "Εις Σχηματάριον των Θηβών οι τυμβωρύχοι, ανοίγοντες νύκτωρ τους αρχαίους τάφους, πωλούσιν ό,τι αν εύρωσιν εν αυτοίς. Οι δε εκεί σταθμεύοντες στρατιώται φαίνονται ολίγον πρόθυμοι εις την καταδίωξιν των αλιτηρίων εκείνων. Εάν οι ανώτεροι είχαν πλείονα σεβασμόν προς τας αρχαιότητας, ουδεμία αμφιβολία υπάρχει ότι και οι στρατιώται ήθελον είσθαι πλέον εγρηγορότεροι, αλλά όταν τινές εκείνων ου μόνον ανέχονται αλλά και ενισχύουσι την αρχαιοκαπηλία, πως δυνάμεθα να απαιτήσωμεν παρά των δυστυχών στρατιωτών την προσήκουσαν προς τας αρχαιότητας ευλάβειαν;"

Οι συμμορίες των τυμβωρύχων και αρχαιοκαπήλων λεηλατούν και καταστρέφουν ανενόχλητοι τους τάφους. Οι αξιωματικοί φροντίζουν να συγκροτήσουν δικές τους συλλογές. Παίρνουν μερίδιο από τις συλήσεις. Αδιαφορία από τις αρχές, καμιά επέμβαση της Δικαιοσύνης. Ακόμα και ένας αυλικός του Γλύξμπουργκ συνεργαζόταν με τους τυμβωρύχους. Δημιούργησε μάλιστα πλούσια συλλογή και φρόντισε για την εξαγωγή της ("απήλθεν εις Γερμανίαν και επώλησεν αντί πολλών χιλιάδων δραχμών"). Η αρχαιοκαπηλία οργάνωζε εξαιτίας της διαφθοράς του κρατικού μηχανισμού. Πουλούσαν Ταναγραίες πάνω στα ατμόπλοια των γραμμών Πειραιά -Τεργέστης και Πειραιά -Μασσαλίας...

4^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Φωτο-μαντέματα

Γράψτε δίπλα σε κάθε φωτογραφία που αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο έκθεμα του μουσείου τι νομίζετε ότι απεικονίζει. Στη συνέχεια περιηγηθείτε στο Μουσείο και επαληθεύστε ή τροποποιήστε ή διορθώστε την αρχική σας εκτίμηση. Σε πόσα μαντέψατε σωστά; Γράψτε το σκορ σας και συγκρίνετέ το με τους συμμαθητές σας.

6ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Όταν οι τάφοι «μιλούν»... έχουν πολλά να πουν!

Καθώς θα περιηγηθούμε στους χώρους του Αρχαιολογικού Μουσείου Σχηματαρίου, θα έχουμε την ευκαιρία να «μιλήσουμε» με ανθρώπους που χάθηκαν πολλούς αιώνες πριν. Θα μας «μιλήσουν» κι αυτοί και θα μας αποκαλύψουν μερικά από τα μυστικά τους – ενώ πολλά άλλα θα παραμείνουν επτασφράγιστα.

Όπως θα διαπιστώσετε, πολλά αντικείμενα που εκτίθενται σε αυτό το Μουσείο βρέθηκαν σε τάφους της περιοχής της Τανάγρας. Συναντηθείτε όλοι μαζί στον προθάλαμο του Μουσείου για να διαβάσετε τα γενικά πληροφοριακά κείμενα για τα ταφικά έθιμα και τα επιτύμβια μνημεία της περιοχής της Τανάγρας. Στη συνέχεια, χωριστείτε σε έξι ομάδες. Κάθε ομάδα θα περιηγηθεί σε έναν από τους εξής χώρους του Μουσείου: Αυλή – Προϊστορικών Χρόνων – Αρχαϊκών Χρόνων – Κλασικών Χρόνων – Ελληνιστικών Χρόνων – Ρωμαϊκών Χρόνων. Τριγυρίστε, λοιπόν, στον χώρο σας και:

- 1) Καταγράψτε τα διαφορετικά είδη των αντικειμένων που συνδέονται με την ταφή των νεκρών στη συγκεκριμένη ιστορική περίοδο. Φτιάξτε έναν κατάλογο, όπου θα ταξινομήσετε τα αντικείμενα που θα δείτε.
- 2) Με βάση αυτά που καταγράψατε, τι συμπεράσματα βγάξετε για τις αντιλήψεις των ανθρώπων της ιστορικής περιόδου για τον θάνατο;
- 3) Με βάση αυτά που καταγράψατε, τι συμπεράσματα βγάξετε για τις συνήθειες των ανθρώπων της ιστορικής περιόδου σε σχέση με την ταφή των νεκρών;
- 4) Φωτογραφίστε ο καθένας ξεχωριστά ένα αντικείμενο που συνδέεται με την ταφή και νιώθει ότι του κέντρισε το ενδιαφέρον. Έπειτα, γράψτε τη λεζάντα που θα θέλατε να το συνοδεύει στην ψηφιακή σας συλλογή φωτογραφιών.

Αφού ολοκληρώσετε τα παραπάνω (15 λεπτά), ξανασυναντηθείτε στον προθάλαμο του Μουσείου και μοιραστείτε αυτά που γράψατε. Συγκρίνετε τις παρατηρήσεις, τα συμπεράσματα και τις φωτογραφίες σας. Ο αρχηγός της ομάδας (καθηγητής) θα συντονίσει την ομαδική δραστηριότητα και θα συλλέξει (φορτώσει) τις ψηφιακές φωτογραφίες στον φορητό υπολογιστή του, φτιάχνοντας ένα φωτο-κόμικ (διαδοχικά καρέ με φωτογραφίες συνοδευόμενες από λεζάντες και σχόλια), το οποίο θα μπορούν οι μαθητές να εμπλουτίσουν περισσότερο, όταν γυρίσουν στο σχολείο, κάποια άλλη στιγμή.

7ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Πήγα στην Τανάγρα και μάντεψε ποια συνάντησα!

Ε, ναι! Κάπου μέσα στο μουσείο κατοικούν οι λεγόμενες Ταναγραίες κόρες. Πρόκειται για περίφημα αρχαία ελληνικά έργα πλαστικής τέχνης, παρουσιάζουν γυναίκες σε όρθια ή καθιστή στάση, και προέρχονται από τα λεγόμενα κοροπλαστικά εργαστήρια της Τανάγρας, στην αρχαία Βοιωτία. Το μέγεθός τους κυμαίνεται από 15 ως 35 εκατοστά.

Αν και μεμονωμένα ευρήματα ήταν ήδη γνωστά από διάφορους αρχαιολογικούς τόπους, τα έργα των κοροπλαστών δεν είχαν προσελκύσει το ιδιαίτερο ενδιαφέρον των αρχαιολόγων, μέχρι που το 1874 ένα σημαντικό εύρημα τα έκανε γνωστά στο ευρύ κοινό. Ένας αγρότης που όργωνε το χωράφι του στην Τανάγρα, ανακάλυψε ένα σύμπλεγμα αρχαίων τάφων, στους οποίους βρίσκονταν πολλές Ταναγραίες κόρες, οι οποίες μάλιστα ήταν διατηρημένες σε πολύ καλή κατάσταση.

Οι Ταναγραίες κόρες ήταν πολύ δημοφιλείς στους Έλληνες του 4ου και 3ου αιώνα π.Χ., και το εμπόριό τους ήταν πολύ διαδεδομένο σε όλη την Ελληνιστική επικράτεια.

Περιηγηθείτε στους χώρους του Μουσείου και εντοπίστε τις Ταναγραίες κόρες. Φωτογραφίστε τις και κάντε «ζουμ» στις λεπτομέρειες της μορφής τους. Παρατηρήστε τις προσεκτικά και κάντε τους... ανάκριση.

- Ποιο είναι το μέγεθος τους/οι διαστάσεις τους;
 - Από ποιο υλικό ή υλικά είναι φτιαγμένες;
 - Με ποια τεχνική και εργαλείο κατασκευάστηκαν;
 - Πότε κατασκευάστηκαν;
 - Πού κατασκευάστηκαν;
 - Από ποιον κατασκευάστηκαν;
 - Λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθός τους, για ποιον σκοπό κατασκευάστηκαν;
 - Τι φορούν;
 - Πώς είναι χτενισμένες;
 - Πώς είναι η σωματική τους διάπλαση (σωματότυπος);
 - Σε ποια κοινωνική τάξη ανήκουν;
 - Τι ηλικία έχουν;
 - Ποια είναι η έκφραση και τα χαρακτηριστικά του προσώπου τους;
 - Ποια είναι η στάση και η κίνηση του σώματός τους;
-
- Φανταστείτε ότι όταν κλείνει το Μουσείο, οι Ταναγραίες κόρες ζωντανεύουν και λύνουν την αινιγματική σιωπή τους. Φτιάξτε ένα φωτο-κόμικ με τις φωτογραφίες που τραβήξατε και τους διαλόγους τους, όπως και τις σκέψεις τους.
-
- Συγκρίνετε τις Ταναγραίες κόρες με τις γυναίκες του 19^{ου} αιώνα που απεικονίζονται παρακάτω. Τι παρατηρείτε ως προς την ενδυμασία τους;

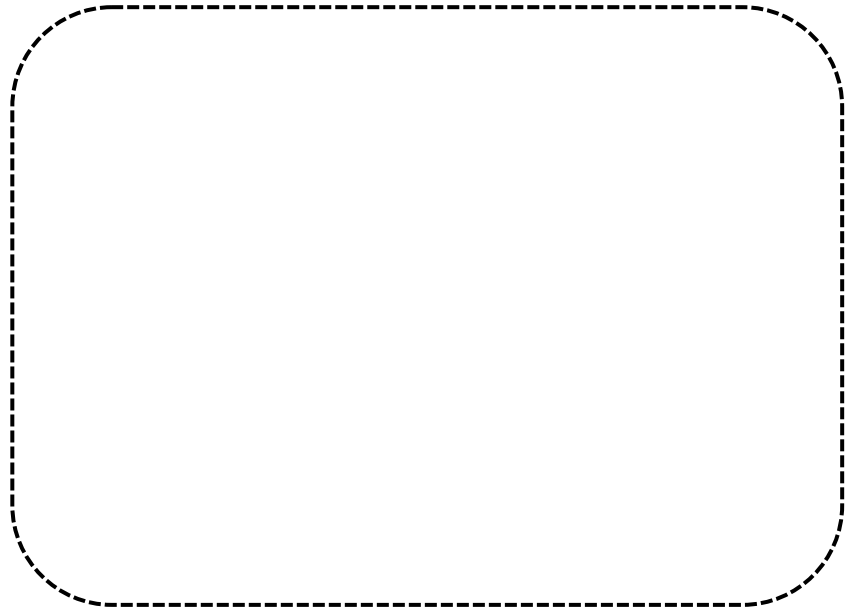

- Χρωματίστε τα ενδύματα των Ταναγραίων που απεικονίζονται παρακάτω με χρώματα που πιστεύετε ότι θα ταίριαζαν στο στυλ αυτών των ενδυμάτων.
- Παρεμβείτε εικαστικά στις Ταναγραίες που απεικονίζονται παρακάτω (θα δοθούν σε μεγέθυνση / ολόκληρη Α4) και κάντε τις να δείχνουν όπως τις φαντάζεστε. Ακόμη κι αν τις μεταφέρετε στη σύγχρονη εποχή...

- Οι Ταναγραίες κόρες αποτέλεσαν πηγή καλλιτεχνικής έμπνευσης για ποιητές και εικαστικούς. Παρακάτω δίνεται το χαρακτηριστικό «Η Ταναγραία» του Γ. Κεφαλληνού. Όσοι έχετε την ... καλλιτεχνική διάθεση, με ένα απλό μολύβι ζωγραφίστε ένα από τα αγαματίδια Ταναγραίας που είδατε και φωτογραφίσατε.

8ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Ωραία ως Ταναγραία! (ένδυση)

Οι Ταναγραίες κόρες παρουσιάζουν τα πρότυπα κομψότητας της εποχής τους. Δεν είναι τυχαίο ότι μέχρι και τον 20^ο αιώνα η λέξη ήταν συνώνυμη της ιδανικής ομορφιάς!

Αφού μελετήσετε την αντίστοιχη ενότητα του βιβλίου της μουσειοσκευής...

ας μιλήσουμε για μόδα!

- Ποια μέρη της **γυναικείας ενδυμασίας** μπορείτε να εντοπίσετε στα εκθέματα του Μουσείου; Φωτογραφίστε τα και παρουσιάστε τα σε διαφάνειες!
- Ποια **αξεσουάρ** συνοδεύουν την ενδυμασία; Στο κεφάλι; Στα χέρια; Στα ρούχα; Καταγράψτε τα σε κατάλογο και... οι φωτογράφοι μόδας παρακαλούνται να είναι σε εγρήγορση!

9° ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Ωραία ως Ταναγραία! (καλλωπισμός, κόμμωση, αρώματα)

Οι Ταναγραίες κόρες παρουσιάζουν τα πρότυπα κομψότητας της εποχής τους. Δεν είναι τυχαίο ότι μέχρι και τον 20^ο αιώνα η λέξη ήταν συνώνυμη της ιδανικής ομορφιάς!

- Καιρός για περιποίηση! Ποια **εργαλεία καλλωπισμού** μπορείτε να εντοπίσετε στο Μουσείο; Κατάλογος, φωτογραφίες και διαφάνειες, παρακαλώ!
- Και η **κόμμωση**; Πώς εξελίσσεται μέσα στο χρόνο; Τα αγαλματίδια, τα ανάγλυφα και οι διακοσμήσεις των αγγείων μπορούν να βοηθήσουν τους γραμματείς και τους φωτογράφους!
- **Αρώματα** χρησιμοποιούσαν οι ωραίες Ταναγραίες; Εντοπίστε και... φωτογραφίστε τις πληροφορίες!

10° ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Ωραία ως Ταναγραία! (κοσμήματα)

Οι Ταναγραίες κόρες παρουσιάζουν τα πρότυπα κομψότητας της εποχής τους. Δεν είναι τυχαίο ότι μέχρι και τον 20° αιώνα η λέξη ήταν συνώνυμη της ιδανικής ομορφιάς!

- Ποια **κοσμήματα** προτιμούσαν οι Ταναγραίες; Φωτογραφίστε τα αντίστοιχα εκθέματα και παρουσιάστε τα. Συγκρίνετε με τα σύγχρονα κοσμήματα. Τι έχετε να παρατηρήσετε;

11^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Ωραία ως Ταναγραία, αλλά και... νοικοκυρά και μαμά!

Οι Ταναγραίες κόρες παρουσιάζουν τα πρότυπα κομψότητας της εποχής τους. Φαίνεται όμως ότι οι Ταναγραίες κυρίες φρόντιζαν όχι μόνο τον εαυτό τους αλλά και το σπίτι τους!

- Μπορείτε να εντοπίσετε ποια από τα εκθέματα θα μπορούσαν να χρησιμεύουν ως **σκεύη και εργαλεία οικιακών εργασιών**;

Να τα κατατάξετε σε **κατηγορίες**, να τα **φωτογραφίσετε** και να τα **παρουσιάσετε**.

- Μπορείτε να εντοπίσετε στο Μουσείο κάποια από τα σκεύη που χρησιμοποίησε η Ταναγραία μητέρα **για να φροντίσει το μωρό της**;

12ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: «Μια Ταναγραία στο Παρίσι»

Αίθουσα με τις Ταναγραίες, Μουσείο του Λούβρου, Παρίσι. Οι τελευταίοι επισκέπτες φεύγουν, τα φώτα της αίθουσας σβήνουν. Απόλυτη σιωπή. Η Ταναγραία μας ζωντανεύει και αφηγείται την τραγική περιπέτεια της αρπαγής της. Από το εργαστήριο της κοροπλαστικής όπου πρωτοείδε το φως μέχρι τη γυάλινη προθήκη στην ξενιτιά όπου κατέληξε, η ηρωίδα μας έχει πολλά να πει...

Για να ανασυνθέσετε την ιστορία της, αντλήστε πληροφορίες από:

- α) τις πινακίδες του Μουσείου
- β) το παραμύθι που θα βρείτε στη μουσειοσκευή
- γ) τη φωτογραφία του 19^{ου} αιώνα
- δ) τα δύο κείμενα που ακολουθούν

Κείμενο 1

[...] Παράδειγμα θλιβερό ο θησαυρός των Ταναγραίων – βανδαλισμός και διαρπαγή. Πρόκειται για ανήκουστη αρχαιολογική συμφορά. Η Βοιωτική νεκρόπολη (4ος-3ος αι. π .Χ.), η σημαντικότερη του κόσμου, θα υποστεί βάρβαρη επιδρομή στην πενταετία 1870-1875. Χιλιάδες αγαματίδια, οι περίφημες Ταναγραίες κόρες, λεηλατήθηκαν αγρίως και πλημμύρισαν τα μουσεία της Ευρώπης και της Αμερικής. Οι βάρβαροι τυμβωρύχοι άνοιγαν με κασμάδες τους τάφους και αναζητώντας αγαματίδια προκαλούσαν καταστροφή. Ποδοπατούσαν και θρυμματίζουν τα κτερίσματα και έσπευδαν να συλήσουν άλλους τάφους για να αποκομίσουν πλουσιότερη λεία. Καθώς οι ανασκαφές γίνονταν μυστικά στις χειμωνιάτικες νύχτες, συχνά με βροχή και πολύ βιαστικά, οι αρχαιοκάπηλοι αφάνιζαν είκοσι ειδώλια για να πετύχουν ένα άθικτο. Η λεηλασία συνεχιζόταν και μετά την εγκατάσταση φρουράς στην περιοχή, με συμμετοχή μάλιστα των στρατιωτικών που διαφθείρονταν από τους αρχαιοκάπηλους. «Εις Σχηματάριον των Θηβών οι τυμβωρύχοι, ανοίγοντες νύκτωρ τους αρχαίους τάφους, πωλούσιν ό,τι αν εύρωσιν εν αυτοίς. Οι δε εκεί σταθμεύοντες στρατιώται φαίνονται ολίγον πρόθυμοι εις την καταδίωξιν των αλιτηρίων εκείνων.» **Κυριάκος Σιμόπουλος, Η λεηλασία και η καταστροφή των ελληνικών αρχαιοτήτων (σ. 390-393)**

Κείμενο 2

Και πάλιν επωλήθησαν εν Παρισίοις, εν τω περιφήμω πρατηρίω Hotel Drouot πολυάριθμα ταναγραία αγάλματα και άλλα ελληνικά καλλιτεχνήματα. Εν και μόνον αγαματίον, εικονίζον κόρην καθημένην επί βράχου και αυλίζουσαν, επωλήθη αντί 1720 φράγκων. Αντί τριακοσίων φράγκων επωλήθη κεφαλή Περικλέους εκ παρίου μαρμάρου. (άρθρο με τίτλο: «**Πώλησις Ταναγραίων**», **Νέα Εφημερίς, 1, 16/02/1889**)

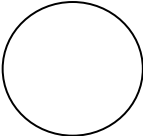
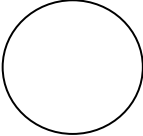
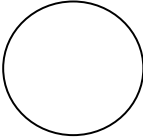

Παράνομο εμπόριο Ταναγραίων (19^{ος} αιώνας)

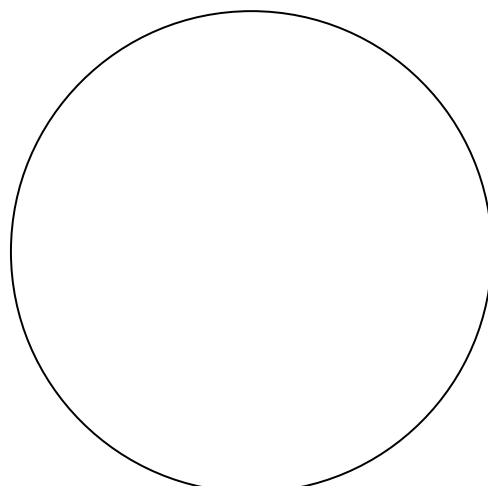
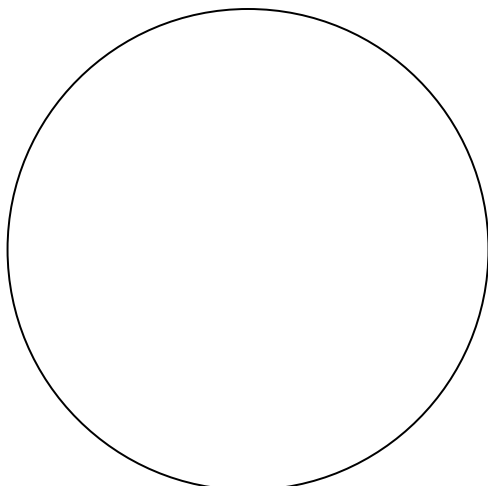
13^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Επόμενη στάση... Νομισματοκοπέιο!

Εντοπίστε το τμήμα του Μουσείου που είναι αφιερωμένο στο νομισματοκοπέιο της Τανάγρας και συμπληρώστε τον πίνακα επιλέγοντας τρία νομίσματα:

Ιστορική περίοδος	Τύπος νομίσματος	Απεικόνιση
		<div style="text-align: center;"> </div>

- ✓ Αντλώντας πληροφορίες από τις πινακίδες του Μουσείου, αλλά και το λήμμα "Βοιωτική νομισματοκοπία" της Βοιωτικής Διαδικτυακής Πολιτισμικής Εγκυκλοπαίδειας στον ιστοχώρο του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού (<http://boeotia.ehw.gr/forms/fLemmaBodyExtended.aspx?lemmaID=12687>) να παρουσιάσετε σε πέντε διαφάνειες την ιστορία του ταναγραϊκού νομίσματος παράλληλα με την ιστορία της περιοχής.
- ✓ Πώς θα σχεδιάζατε τις δύο όψεις ενός σύγχρονου νομίσματος της Τανάγρας; Τι ονομασία θα του δίνατε;

14^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: «Εδώ οι ωραίες Ταναγραίες!»

Αναπαράσταση αρχαίου εργαστηρίου κατασκευής Ταναγραίων.

Ένα πρωινό στο εργαστήριο

Βρισκόμαστε σε ένα εργαστήριο κοροπλαστικής του 3^{ου} αι. π.Χ. Μια Ταναγραία κυρία ενδιαφέρεται να αγοράσει μια πήλινη Ταναγραία για την κόρη της. Με αφορμή την παραπάνω εικόνα, γράψτε και παρουσιάστε μας στον περίβολο του Μουσείου το διάλογο (στα νέα ελληνικά, μην τρομάζετε!). Θα χρειαστούμε μια πελάτισσα, μια πωλήτρια και έναν κοροπλάστη.

Θα βρείτε τα ενδύματά σας μέσα στη μουσειοσκευή. (Άρα θα χρειαστούμε και ενδυματολόγους...). Όσο για τα ονόματά σας, οι πινακίδες του Μουσείου θα σας δώσουν πολλές επιλογές!

Μην ξεχάσετε να χρησιμοποιήσετε τις πληροφορίες που θα βρείτε στο Μουσείο σχετικά με τα εργαστήρια κοροπλαστικής της εποχής και -γιατί όχι;- τα νομίσματα που κυκλοφορούσαν.

Ως εμπορεύματα θα χρησιμεύσουν τα δύο αντίγραφα Ταναγραίων κορών που θα βρείτε στη μουσειοσκευή.

Καλές αγορές και καλά κέρδη!

15ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Λύστε τον γρίφο!

Χωριστείτε σε τρεις ομάδες και προσπαθήστε να βρείτε τη λύση στον παρακάτω γρίφο, αφού περιηγηθείτε στον χώρο του Μουσείου.

Είμαι ποιήτρια, γέννημα θρέμμα της βοιωτικής γης, στην Τανάγρα γεννημένη. Το όνομά μου είναι το όνομα κοπέλας σίγουρα, αλλά με ... μύτη πιο πολύ παρά με στόμα. Μέσα στο Μουσείο άμα με βρείτε, θα βρείτε και κομμάτι από ποίημά μου. Ψάξτε με, λοιπόν. Ποιο είναι το όνομά μου; Τι λένε οι σίχοι μου; Κι οι Μούσες να σας δίνουν έμπνευση και χάρη!

Είμαι η.....

και οι σίχοι μου λένε.....

16ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: «Μια φορά κι έναν καιρό ήταν η μικρή Κόριννα...»

Στη μουσειοσκευή θα βρείτε το βιβλίο με την ιστορία της μικρής Κόριννας. Μελετήστε τη και στη συνέχεια:

- α) επιλέξτε από τα εκθέματα του Μουσείου και φωτογραφίστε τα **κτερίσματα** που θα περιείχε ο τάφος της μικρούλας
- β) υποθέστε ότι ο πατέρας της παραγγέλνει την επιτύμβια στήλη της. Τι **επιγραφή** θα έβαζε; Θα σας βοηθήσει η παρατήρηση παρόμοιων στηλών οι οποίες εκτίθενται στο μουσείο. Μία μάλιστα έχει επιγραφή με αφιέρωση πατέρα προς κόρη.
- γ) Παρακάτω υπάρχει μια επιτύμβια στήλη η οποία εκτίθεται στο Μουσείο. Εντοπίστε την. Η **χρονολόγησή** της ταιριάζει με την περίοδο κατά την οποία διαδραματίζεται η ιστορία μας;
- δ) Η **ζωγραφική παράσταση** της επιτύμβιας στήλης δεν έχει σωθεί. Ζωγραφίστε εσείς μια παράσταση η οποία θα ταίριαζε στην επιτύμβια στήλη της μικρής Κόριννας.

Επιγραφή:

17° ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Μια φορά κι έναν καιρό ήταν η (πραγματική) Κόριννα...

- Ποια ήταν η πραγματική Κόριννα; Συγκεντρώστε πληροφορίες γι' αυτή τη διάσημη Ταναγραία. Θα σας βοηθήσει η αντίστοιχη ενότητα του Μουσείου.
- Σε ποια εποχή έζησε; Φωτογράφησε τρία κτερίσματα της εποχής τα οποία θα μπορούσαν να έχουν βρεθεί στον τάφο της.
- Η Κόριννα στο σήμερα: τι σου θυμίζει από τη σύγχρονη πολιτιστική ζωή του τόπου σου;
- Και... πού εντοπίζουμε στο Σχηματάρι την παραπάνω πινακίδα; Δε θα χρειαστεί να απομακρυνθείς πολύ από το Μουσείο!

Η διασημότης μου κατέκτησε και το συσωλήνα! Παρακαλώ, κάντε αναζήτηση «Οι αρχαίες ποιήτριες ΜΥΡΤΗΣ & ΚΟΡΙΝΑ» και παρακολουθήστε το οπτικοακουστικό αρχείο από τα αρχεία της ΕΡΤ -να θυμάστε ότι εγώ είμαι καλύτερη από την άλλη!

18° ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Ο Ιντιάνα Τζόουνς εν Τανάγρα: το κυνήγι της χαμένης ανασκαφής

A. Χάρτης της αρχαίας Τανάγρας

B. Χάρτης της νέας Τανάγρας

<https://goo.gl/maps/RpGgF8ZPQtQ2>

Γ. Χάρτης των αρχαίων νεκροταφείων

Η πορεία των αρχαίων δρόμων κατά μήκος των οποίων εκτείνονταν τα νεκροταφεία.

Καταστρώστε το σχέδιο της ανασκαφής!

Με βάση τις ενημερωτικές πινακίδες του Μουσείου σχετικά με την γεωγραφική θέση της αρχαίας Τανάγρας και τους παραπάνω χάρτες, προσπαθήστε να μαντέψετε ποιες περιοχές του σημερινού δήμου κρύβουν τα θαμμένα μυστικά της αρχαίας μεγαλούπολης.

19° ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Παίζουμε;

Ποια από τα παρακάτω σύγχρονα παιχνίδια μπορείτε να αντιστοιχίσετε με τα αρχαία παιχνίδια που εκτίθενται στο Μουσείο; Φωτογραφίστε και παρουσιάστε τα. Εντοπίστε, καταγράψτε και φωτογραφίστε και τα υπόλοιπα αρχαία παιχνίδια του Μουσείου.

Τι έχετε να παρατηρήσετε;

20° ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Ωραίος ως Ταναγραίος πολεμιστής

Η ιστορία της Τανάγρας υπήρξε πολυτάραχη.

- Ποια από τα εκθέματα του Μουσείου μάς παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις πολεμικές επιδόσεις των Ταναγραίων; Σε ποια εποχή ανήκει το καθένα; Ποια είναι τα σημαντικότερα πολεμικά γεγονότα της εποχής; Να παρουσιάσετε τα αποτελέσματα της έρευνάς σας σε διαφάνειες.
- Κουίζ: Ο Διάκριτος, νέος από την Τανάγρα, είχε ένδοξο τέλος. Μπορείτε να μας διηγηθείτε την ιστορία του; Κρύβεται κάπου στο Μουσείο...

(Εναλλακτική ερώτηση:)

- Κουίζ: Δύο φίλοι από την Ερέτρια βρήκαν το θάνατο στην Τανάγρα. Κάτω από ποιες συνθήκες; Η απάντηση κρύβεται κάπου στο Μουσείο...

21° ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Ωραίος ως Ταναγραίος έφηβος και αθλητής

- Ο Επαφρόδειτος από την Τανάγρα κρύβεται κάπου στο Μουσείο και θέλει να μας μιλήσει για το τι σημαίνει να είσαι δεκαοχτάχρονος εκείνη την εποχή! Δώστε του φωνή!

- Αθλητισμός στην Τανάγρα: να εντοπίσετε, να φωτογραφίσετε και να παρουσιάσετε όλα τα εκθέματα του Μουσείου τα οποία μπορούν να μάς δώσουν σχετικές πληροφορίες (αντικείμενα, αγωνίσματα, διοργανώσεις, σκηνές αγώνων και άλλα).

22^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Ένας ψαράς στο Δήλεσι

Χαράματα στο αρχαίο Δήλεσι. Μισσοκόταδο ακόμη.

Ένας ψαράς αγκυροβολεί το πλοιάριό του στο λιμανάκι, ετοιμάζεται να πουλήσει τα ψάρια του και, περιμένοντας τους πελάτες, επιδιορθώνει τα δίχτυα του.

- Ποια σκεύη και εργαλεία θα βρίσκαμε στη βάρκα του; Να τα εντοπίσετε στο Μουσείο, να τα φωτογραφίσετε και να τα παρουσιάσετε, αναλόγως με τη χρήση τους.
- Γιατί μας ενδιαφέρει η ιστορία της περιοχής του ψαρά μας; Εμείς την ιστορία της Τανάγρας δεν εξετάζουμε; Και από πού πήρε, αλήθεια, το όνομά του το Δήλεσι;

23° ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Η Ζωσίμη και ο Ζωσιμάς

Δεν ξέρουμε αν η Ζωσίμη και ο Ζωσιμάς ήταν φίλοι, πάντως τώρα είναι σίγουρα γείτονες!

- Εντοπίστε τις ανάγλυφες παραστάσεις τους. **Τι ξέρουμε γι' αυτούς;**

Φανταστείτε πως, όταν το Μουσείο ερημώνει, η πέτρα ζωντανεύει και οι δύο νέοι τριγυρνούν στους διαδρόμους κουβεντιάζοντας. **Τι θα μπορούσαν να λένε;** Καταγράψτε και παρουσιάστε το διάλογό τους, είτε με δραματοποίηση είτε με κόμικς!

24° ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Πού κρύβονται οι θεοί;

Παρατηρώντας προσεκτικά τα εκθέματα του Μουσείου, φτιάξτε έναν κατάλογο από θεούς που συμπεραίνετε ότι λατρεύονταν στην περιοχή της Τανάγρας σε διάφορες ιστορικές περιόδους.

Πώς πιστεύετε ότι συνδέονται με τον φυσικό χώρο της Τανάγρας αυτοί ειδικά οι θεοί;

.....

.....

.....

Στη συνέχεια, αναζητήστε πληροφορίες για γιορτές προς τιμήν των παραπάνω θεών και καταγράψτε τις.

ΘΕΟΣ ή ΘΕΑ	ΓΙΟΡΤΗ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΙΟΡΤΗ

25° ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Συμπληρώστε αυτό που λείπει

Παρατηρήστε όλα τα στοιχεία της απεικονιζόμενης μορφής και προσπαθήστε να ζωγραφίσετε το πρόσωπό της που δεν σώζεται. Πώς θα μπορούσε να είναι;

26° ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Excuse me! Do you speak Ancient Greek?

Ας πάμε τώρα πάλι στην αυλή του Μουσείου. Εδώ ανοίγονται δύο μεγάλες στοές, που φιλοξενούν – μεταξύ άλλων - διαφόρους τύπους επιτύμβιων μνημείων. Δηλαδή, μνημεία επί του τύμβου, άρα μνημεία που στήνονταν πάνω σε τάφους. Περιηγηθείτε στην αυλή και εντοπίστε αυτά τα μνημεία. Διαβάστε προσεκτικά τα κείμενα που είναι χαραγμένα πάνω τους. Στη συνέχεια, καταγράψτε

- 1) Τα ονόματα που εμφανίζονται στα επιτύμβια μνημεία
- 2) Κοινές λέξεις ή φράσεις που εμφανίζονται σε παραπάνω από ένα επιτύμβια μνημεία
- 3) Διακοσμητικά στοιχεία ή σύμβολα ή παραστάσεις που εμφανίζονται στα επιτύμβια μνημεία

Αφού καταγράψετε τα παραπάνω, συμπληρώστε το παρακάτω κείμενο:

Οι επιγραφές πάνω στα επιτύμβια μνημεία συνήθως περιλαμβάνουν τα εξής κοινά (επαναλαμβανόμενα) στοιχεία:

.....
.....
.....

Το στοιχείο μας πληροφορεί για

Το στοιχείο μπορεί να αντιπροσωπεύει ή συμβολίζει

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Εκπαιδευτική πύλη «Ακολουθήσε τον Οδυσσέα», <<http://followodysseus.gr/>> (τελευταία πρόσβαση 3-2-2017)

Χαραμή, Αλ. (2012)

«Τανάγρα (Αρχαιότητα)» λήμμα στην *Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού, Βοιωτία* URL: <<http://www.ehw.gr/l.aspx?id=13044>> [Βοιωτική Διαδικτυακή Πολιτισμική Εγκυκλοπαίδεια στον ιστοχώρο του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού (τελευταία πρόσβαση 3-2-2017)]

Μαϊστρέλλης, Στρ. (2005)

«Σχολείο και αρχαιολογικοί χώροι. Σχεδιάζοντας ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα», *Τα Εκπαιδευτικά*, 75-76, σ. 77-89

Μαϊστρέλλης, Στρ. (2003)

Η ζωή στις Μυκήνες, εκπαιδευτικό πρόγραμμα και επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο των Μυκηνών (Α΄ Γυμνασίου), Πειραματικό Γυμνάσιο Ιωνιδείου Σχολής Πειραιά, Πειραιάς (στο ιστολόγιο *Οι φιλόλογοι της Βοιωτίας προτείνουν* <http://filvoi.blogspot.gr/p/blog-page_735.html>, τελευταία πρόσβαση 6-2-2017)

Σιμόπουλος, Κ. (2010)

Η λεηλασία και καταστροφή των ελληνικών αρχαιοτήτων, Πιρόγα, Αθήνα

Κοκκορού-Αλευρά, Γ. (1995):

Η τέχνη της αρχαίας Ελλάδας, σύντομη ιστορία (1050-50 π.Χ.), Καρδαμίτσα, Αθήνα

**ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΚΤΥΟΥ- ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΜΑΪΣΤΡΕΛΛΗΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ, ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ Ν.ΒΟΙΩΤΙΑΣ**

**ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ:
ΜΟΣΧΟΥ ΒΙΚΗ, ΠΕ02, ΓΕΛ ΣΧΗΜΑΤΑΡΙΟΥ,
ΚΟΥΤΡΑ ΧΡΥΣΑ, ΠΕ02, ΓΕΛ ΟΙΝΟΦΥΤΩΝ**